

Parshat B'Shalach Miriam the Prophetess

Simon Wolf

At the tail end of Az Yashir, the Torah relates that, "Then Miriam the Nevi'a (נביאה), Aharon's sister, took a timbrel in her hand, and all the women went out after her with timbrels and dancing..."¹ Miriam leads the women in singing the praises of God for the salvation He just provided them with Kriyat Yam Suf. What does it mean that Miriam was a Nevi'a? In addition, why is she identified as Aharon's sister rather than Moshe's sister? Lastly, what role did Miriam play in the Exodus?

The simplest translation of Nevi'a would be "a prophetess." Chazal clearly interpreted the word Nevi'a in this manner since, in the Gemara Megilla, Miriam is enumerated amongst the seven women prophets.² This is also confirmed by the Mechilta's question, "Where do we find that Miriam prophesied?"³ To which the Midrash answers, that Miriam, while she was Aharon's sister (i.e. prior to Moshe's birth), predicted that her parents would bear the savior of Yisrael.⁴ Moreover, she successfully convinces her father that his separating from her mother was more devastating than Paraoth's decree. Chazal, therefore, credit Miriam with reuniting her parents and being the impetus behind the verse, "A man of the house of Levi went and took a Levite woman."⁵ These Midrashei Chazal are attempting to fill in the missing links that reconcile Miriam being described as a "prophetess" and her sudden appearance on the scene following her brother Moshe's birth where the Torah states, "And his sister⁶ stood at a distance, to learn what would befall him."⁷ The

Kli Yakar sees her status of being a prophetess as much more parochial;⁸ it was the result of the divine revelation at the Yam Suf.⁹ Miriam, leading the women, and the other women were inspired by their exposure to the divine to reach a level of prophecy that manifested itself in a song of praise to God.

The Rashbam, on the other hand, interprets Nevi'a as "one who calls out, an author of words of praise or one who rebukes the people."¹⁰ It is similar to its usage earlier in Sefer Shmot whereby God tells Moshe, "See, I place you in the role of Elohim to Paraoth, with your brother Aharon as your Navi."¹¹ Obviously, the meaning of Navi in this instance is not a prophet. Just as Moshe is not a "god" to Paraoth so too Aharon is not a "prophet" to Moshe. Rather, God is assigning Moshe to be a "master (Elohim)" to Paraoth and Aharon to be his "spokesperson (Navi)."¹² In that vein, Miriam is being described here as an influential leader of the women as opposed to a prophetess.

This then circles back as to why Miriam is known as "Aharon's sister." As mentioned above, the Midrash sees this as describing her most seminal prophecy which took place when she only had one brother, her brother Aharon. Or, maybe this was a celebration of the realization of her prophecy since her brother Moshe had just successfully led the great salvation of Bnei Yisrael from the clutches of the Egyptians.¹³ Others see this as creating an equation of equivalence. Miriam and Aharon were peers in their level of prophecy which was distinct from the level of prophecy attained by their brother

¹ ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בגדה ותיצאן כל הנשים אחריה בתפלים ובמחלות: ותפען להם מרים שירו ליקוק כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים: (שמות טו, כ-כא)

² שבע נביאות מאן נביאה? שרה, מרים, דבורה, חנה, אביגיל, חולדה, ואסתר... מרים - דכתיב ותקח מרים הנביאה (מגילה יד.)

³ ותקח מרים הנביאה, וכי היכן מצונו שנביאה היתה מרים?... (מכילתא בשלח - מסכתא דשירה פרשה י')

⁴ ותקח מרים הנביאה אחות אהרן וגו' - אחות אהרן ולא אחות משה? אמר רב עמרם אמר רב, ואמרי לה אמר רב נחמן אמר רב: מלמד, שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן, ואומרת: עתידה אמי שתלד בן שמושע את ישראל; וכיון שנולד משה, נתמלא כל הבית כולה אור, עמד אביה ונשקה על ראשה, אמר לה: בתי, נתקיימה נבואתיך! וכיון שהטילוהו ליאור, עמד אביה וטפחה על ראשה, אמר לה: בתי, היכן נבואתיך! והיינו דכתיב: ותצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו, לידע מה יהא בסוף נבואתה. (מכילתא שם, מגילה יד., סוטה יב.)

⁵ וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי: (שמות בא, ו) וילך איש מבית לוי, להיכן הלך, א"ר יהודה ב"ר זבינא שהלך בעצת בתו (שמות רבה א, ט) תנא: עמרם גדול הדור היה, כיון שגזר פרעה הרשע כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אמר: לשוא אנו עמלין! עמד וגירש את אשתו, עמדו כולן וגירשו את נשותיהן. אמרה לו בתו: אבא, קשה גזירתך ויתר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקיבות! פרעה לא גזר אלא בעוה"ז, ואתה בעוה"ז ולעוה"ב! פרעה הרשע, ספק מתקיימת גזירתו ספק אינה מתקיימת, אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת, שנאמר: ותגזר אומר ויקם לך עמד והחזיר את אשתו, עמדו כולן והחזירו את נשותיהן. (סוטה יב.)

⁶ התורה התייחסה לה בשם "אחותו" ולפי שלא מצונו עוד אחות למשה חוץ ממרים סביר להניח שאחותו היא מרים

⁷ ותצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו: (שמות ב, ד) ותאמר אחותו אל בת פרעה האלף וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד: (שם ז)

⁸ עכשיו נעשית נביאה כי במעמד זה זכו גם הנשים לראות פני השכינה עד שאמרו כולם זה קלי, כמו שאמרו חז"ל ראתה שפחה על הים וכו', לכך נאמר ותצאן כל הנשים אחריה, כי הנבואה התחילה במרים וכל הנשים יצאו בעקבותיה במעמד זה כי כולם זכו לנבואה, ולפי שאין השכינה שורה כי אם מתוך שמחה והנשים יש להם צער לידה על כן לקחה את התוף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות כדי שתחול עליהם רוח הקודש מתוך שמחה: (כלי יקר שמות טו, כ)

⁹ ר' אליעזר אומר מנין אתה אומר שראתה שפחה על הים מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל שנ' וביד הנביאים... אבל כשנגלה הקדוש ברוך הוא על הים לא הוצרך אחד מהם לשאול אי זהו המלך אלא כיון שראוהו הכירוהו ופתחו כולן פיהו ואמרו זה קלי ואנוהו וגו' (מכילתא בשלח - מסכתא דשירה פרשה ג)

¹⁰ הנביאה - [נביא] קורא בעל דברי שבח או תוכחות בני אדם: (רשב"ם שמות טו, כ)

¹¹ ויאמר יוקן אל משה ראה נתתיך אלהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך: (שמות ז, א)

¹² גם עיני נבי שפתיים" בישעיה נז, יט וגם "הנבא" דה"א כה, א-ג

¹³ וקראה אחות אהרן כמו שפי' חז"ל שנבאה בעוד שהיתה אחות אהרן לפני לידה משה, הילול בן שיהיה הגואל והמושיע, ועתה שנתקיים נבואתה לקחה התוף בידה: (מלבי"ם שמות טו, כ)

Moshe.¹⁴ Interestingly, the Ramban suggests that it makes mention of Aharon, who was also a prophet instrumental to the Exodus, since he deserved to be mentioned along with his other siblings, Miriam and Moshe, in association with the song of praise to God.¹⁵ All of these suggestions assume that Miriam was a prophetess. The Rashbam in consonance with his view noted above sees this as a standard familial practice in Tanach to identify the woman by her oldest brother.¹⁶ Along these lines, the Mechilta suggests that Miriam is known as Aharon's sister because he stood up for her and put himself on the line when she was stricken with Tzara'at (צרעת).¹⁷

Miriam appears in four vignettes in the Torah. Three of those instances are juxtaposed to incidents related to water and in all four of those cases the stories are collocated with the theme of sustenance. Miriam's first appearance in the Torah, as mentioned above, is when she stands at a distance to ascertain what will happen to her baby brother Moshe who was set afloat in a basket on the water.¹⁸ She eventually intervenes by offering to find a wet nurse for Paraoth's daughter and when Bat Paraoth takes up her suggestion, she then brings the baby to be nursed by his biological mother.¹⁹

Miriam's second appearance is in this week's Parsha where she leads the women in song, music and dance; she conducts the women's Shirat Hayam.²⁰ This cameo is preceded by the splitting of the sea and followed by the story of the bitter waters encountered by a parched Bnei Yisrael.²¹

The third appearance of Miriam in the Torah will be discussed later in the shiur.

The final mention of Miriam²² is when she passes away and is interred as described in Parshat Chukat.²³ Immediately afterwards, the Torah relates that there was no water available for Bnei Yisrael.²⁴ The situation quickly deteriorates and the story of Mei Meriva unfolds which culminates with Moshe improperly striking the rock to provide the people with water.²⁵

This close association of Miriam with water "incidents" is likely the impetus for the Midrash Chazal that suggests that Bnei Yisrael's water provisions in the desert (באר) were in Miriam's merit.²⁶ The first trouble Bnei Yisrael encounter with water supply in the desert is immediately after Miriam's rendition of Az Yashir.²⁷ The Midrash also connects this with the Az Yashir sung forty years later in thanksgiving for the well (באר) that accompanied them in the desert.²⁸ After Parshat B'Shalach, the next time Bnei Yisrael experience a shortage of water is immediately after Miriam's passing. In addition, Moshe's birth and salvation from the water which lead to Bnei Yisrael's salvation at the Yam Suf were because of Miriam's intervention and were both in Miriam's presence.

What is even more striking is that contained in both of the water incidents is a word that closely resembles Miriam's name. In Parshat B'Shalach, Bnei Yisrael are contending with bitter (כַּי מַרִּים הֵם) waters.²⁹ While in Parshat Chukat, Moshe chastises the people, "Listen, you rebellious ones (שְׁמַעוּ נָא הַמְרִים)..."³⁰ This association is not simply a coincidence since the

¹⁴ יש אומרים שהיא אחותו בנבואה... (אבן עזרא שמות טו, כ בהצעתו הראשונה) ...והנסתר מפני מצבה במדרגת הנבואה קרוב אל אהרן ופחות ממש ע"ה מורה על זה מאמר הכתוב בסיפורו על מאמר שניהם הלא גם בנו דבר זה מורה שהיתה קרובה אליו בנבואה ומאמר החכמים ז"ל אף היא מתה בנשיקה מורה על גודל מדרגתה כאהרן או קרוב אליו והבן זה כי הוא דק ונפלא. (ר' אברהם בן הרמב"ם שם בסבה השנייה) וגם בהכלי יקר וברש"ר הירש והנצי"ב שם
¹⁵ אחות אהרן - הנכון בעיני כי מפני שהזכירו בשירה משה ומרים ולא הזכיר אהרן רצה הכתוב להזכירו, ואמר אחות אהרן דרך כבוד לו, שהוא אחיה הגדול ואחותו הנביאה מתיחסת אליו, שגם הוא נביא וקדוש ה'. (וברמב"ן בהסברו הראשון שמות כ, טו)
¹⁶ אחות אהרן - על שם הבכור קורא אותה אחות אהרן כמו שפירשתי אצל אחות נביות ואחות לוטן: (רשב"ם שמות טו, כ) וברמב"ן בהסברו השני ובר' אברהם בן הרמב"ם בסבה הראשונה שם
¹⁷ והענין סר מעל האהל והנה מרים מצרעת פשלה ויפן אהרן אל מרים והנה מצרעת: ויאמר אהרן אל משה ב' אדני אל נא תשט עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו: אל נא תהי כמות אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל חצי בשרו: (במדבר יב, י-יב) אחות אהרן ולא אחות משה ומה ת"ל אחות אהרן אלא לפי שנתן אהרן נפשו על אחותו נקראת אחותו על שמו... (מכילתא בשלח - מסכתא דשירה פרשה י')
¹⁸ ולא יקלה עוד הצפינו ויתקח לו תבת גמא ויתחמרה בחמר ובזפת ויתשם בה את היילד ויתשם בסוף על שפת היאר: ויתצב אהתו מרחק לדעה מה יעשה לו: (שמות ב, ג-ד)
¹⁹ ויתאמר אחותו אל בת פרעה האלק וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ויתניק לך את היילד: ויתאמר לה בת פרעה לכי ויתלק העלמה ויתקרא את אים היילד: (שם ז-ח)

²⁰ ויתקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בגדה ותיצאן כל הנשים אחריה בתפיים ובמחלות: ויתען להם מרים שירו ליקוק כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים: (שמות טו, כ-כא)
²¹ ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים: ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם על פן קרא שמה מרה: וילנו העם על משה לאמר מה נשפתה: (שמות טו, כב-כד)
²² היא גם מוזכרת בדברים כד, ט זלור את אשר עשה יקוק אלהיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים: אבל זה חזרה על האירוע בפרשת בהעלתך
²³ ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן בחדש הראשון וישב העם בקדש ונתמת שם מרים ויתקבר שם: (במדבר כא)
²⁴ ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן: (שם ב)
²⁵ שם ג-ג
²⁶ ולא היה מים לעדה. לפי ששלשה פרנסים עמדו להם לישראל כשיצאו ממצרים... מרים בזכותה הבאר ניתן להם, והמן ניתן להם בזכות משה, וענני כבוד בזכות אהרן, מתה מרים נסתלק הבאר, לכן לא היה מים לעדה: (במדבר רבה חוקת כ, ב וגם תענית ט).
²⁷ ...והבאר בזכות מרים שאמרה שירה על המים שנא' (שמות טו) ותען להם מרים שירו לה' ובמי באר (במדבר כא) אז ישיר ישראל את השירה הזאת (במדבר רבה במדבר א, ב)
²⁸ אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו'לה: (במדבר כא, ז)
²⁹ ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם על פן קרא שמה מרה: (שמות טו, כג)
³⁰ ויקהלו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע ויאמר להם שמעו נא המרים המן הסלע הקה' נוציא לקם מים: (במדבר כ, י)

Midrash says that the etymology of Miriam's name is bitterness (מר) because in her lifetime the Egyptians embittered the lives of our forefathers in Egypt.³¹ The correlation of Miriam's name with the words "bitter" and "rebellious" seem to imply very negative connotations for her name. And based on the Gemara in Berachot, which states that names are influential in determining one's character, this would cast aspersions or a shadow on Miriam the person as well.³²

Rav Hirsch suggests that the definition of the word Mara (מרה) is to oppose.³³ It is similar to the razorblade (מורה) that comes into "conflict" with the hair since it is perpendicular to the hair. The word when used regarding an individual suggests someone who is oppositional; they do or do not do something specifically because another party does not want or does want it, respectively.³⁴ In another place, he adds that it is opposition which leads to confrontation.³⁵ Rav Hirsch continues to explain that sometimes Mara (מרה) is used more generally to describe behavior or a situation that is the opposite of what one would have expected.³⁶ While Rav Hirsch sees the word bearing negative undertones, it is possible to see the word Mara (מרה) in a much more neutral light. If one were to translate the root as "going against the grain," it would possibly carry a much more neutral implication. Utilizing the example of Rav Hirsch, it would be similar to the razor that goes against the grain of the hair to the detriment of the hair, but for the benefit of the party trying to remove the hair.

Miriam was a bold woman who was willing to go against the current and to swim upstream. She was not willing to stand for the status quo especially when she felt it was wrong or unjust. As her name implies, she was willing to buck conventional wisdom and gather the gumption to stand up to her father and tell him that his behavior (of separating from his wife) was worse than Paraoth's decree. She is not simply satisfied with the birth of her brother Moshe as the fulfillment of her prophecy, but she continues to

monitor and engage in the situation; she ensures that he can survive and flourish to become the savior of Israel so that Bnei Yisrael's redemption from Egypt can be realized. Her unwavering faith in God continuing the miraculous redemption led her and the other women to take instruments with them during the Exodus. In addition, she saw God's revelation at Kriyat Yam Suf as a call to the women, who so courageously had carried the nation through the Egyptian bondage, to celebrate and thank God for all His beneficence. While still mindful of modesty, she leads the women in their own Shirat HaYam in order to demonstrate their tremendous Hakarat HaTov to God and to bring expression to the revelation they had just experienced. That is maybe why it is befitting that in Miriam's merit, Bnei Yisrael were provided water in the desert, a phenomenon which is completely unexpected and "against the grain." Miriam's conviction and strength were essential to Bnei Yisrael's redemption and developing nationhood and possibly that is why Miriam always appears juxtaposed to narratives of sustenance (nursing Moshe, waters of Mara, the Maan/Slav and Mei Meriva).

While this is the exalted side of Miriam, there are times when "going against the grain" or defying expectations ends bitterly; just like the razor that is removing the hair sometimes cuts the skin instead. Miriam's strength and forthrightness turn into rebelliousness, confrontation and bitterness when they are utilized improperly. The one incident involving Miriam that was not mentioned previously is when she criticizes her brother Moshe.³⁷ In that case, the outcome is much more negative and God punishes Miriam with Tzara'at. While Miriam obviously thinks she is justified in her censure of her brother and once again is not shy about expressing her mind, this time she incorrectly assessed the situation. God reprimands Miriam because she underestimated her younger brother's unique relationship with God. Her normal brashness in this case was misplaced and is viewed as improper opposition and defiance. Despite her failing in this situation, the nation tarries for seven days to give her the

³¹ מרים. ולמה נקרא שמה מרים, שבחיה מררו המצריים את חיי אבותינו במצרים: (פסיקתא זוטרתיא – לקח טוב – שמות פרשת בשלה טו, כ.)

³² מנא לן דשמא גרים? – אמר רבי אליעזר דאמר קרא: לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ, אל תקרי שמות אלא שמות. (ברכות ז:)

³³ מרת רוח – "מרה" – הוראת היסוד: להתנגש, מכאן "מורה": התער המתנגש עם השער, ומעביר אותו בזוית ישרה. (כעין זה שתי הוראות ל"מול": כנגד, וגזור את הערלה). נמצא "מרה" בהשאלה ביחס לנפש: בקש לעשות או לא לעשות דבר, דוקא מפני שהשני אינו רוצה או רוצה בו. (רש"י הירש בראשית כו, לה)

³⁴ ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילן החתי: ויהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה: (בראשית כו, לד-לה)

³⁵ שמעו – נא המרים וגו'. כבר אמרנו בפ' בראשית כו, לד – לה: משורש "מרה" נגזר "מורה", תער לנטילת שערות, ונמצאת הוראת היסוד של "מרה": הליכה בכיוון נגדי שסופה התנגשות. (רש"י הירש במדבר כ:)

³⁶ "מרה" מתייחס בעיקר למעשים והוא מצוין אי – ציות חיובי או שלילי; אך מצאנו "מרה" גם בהוראה כללית יותר, והוא מצוין התנהגות או מצב שהוא בניגוד גמור למשאלות ולציפיות. (רש"י הירש במדבר כ:)

³⁷ במדבר יב, א-טו

necessary time to attain purification from her Tzara'at. It was a quid pro quo for the way she waited in anticipation of Moshe's salvation from the Ye'or. It was a befitting tribute to Miriam's great contribution to Bnei Yisrael.

In the Pasuk in Micha (the Haftorah for Parshat Balak) God declares, "In fact, I brought you up from the land of Egypt, and I redeemed you from the house of bondage, and I sent before you Moshe, Aharon, and Miriam."³⁸ In this statement of God, it is clear that Miriam also played a pivotal role in leading Bnei Yisrael out of Mitzrayim. Rashi based on the Targum Yonatan sees Miriam's role as teaching the women which is akin to the Rashbam's explanation of Miriam HaNevi'a.³⁹ The Radak quotes the earlier part of that same Targum Yonatan to suggest that Moshe, Aharon and Miriam were all prophets sent by God to herald and lead the Geulah of the nation from the bondage of Egypt.⁴⁰ The Ibn Ezra combines both suggestions and explains that Miriam was the prophetess to the women and she was also the conduit through which the Torah was conveyed to the women.⁴¹ Miriam's unique role in the founding of the nation is reinforced by the Gemara that states that Miriam passed away from a "kiss of God" in the same manner as her brothers.⁴²

Miriam was blessed with a gift of courage and strong headedness that made her a crucial leader in the redemption. When the world around Bnei Yisrael was changing so quickly, her moral fortitude and leadership was indispensable to the success of the nation and to charting the proper course. That same gift also carries with it tremendous risk. Miriam's strength when wielded wisely is a powerful tool and can lead to redemption and elevation, but when misused, it results in insubordination (מורים), confrontation (מורה) and bitterness (מרה). That is why, in contradistinction to the stories of Miriam, Bnei Yisrael's defiant behavior at Mara and Mei Meriva is termed bitter and rebellious. The stakes are so high with this type of behavior that the Torah warns, "Remember what God, your Lord, did to Miriam on journey after you left Egypt" when her stridency was misplaced.⁴³ While many find it invigorating or popular to be a nonconformist or defiant, most people are like Bnei Yisrael, and not Miriam, and therefore in the majority of cases it is just an expression of bitter rebelliousness rather than a tool for change or redemption. In the rare instances where such behavior is justified and it acts as a positive catalyst, God should bless us with the needed strength and insight to chart the right course and succeed.

Shabbat Shalom

³⁸ כי העלתיך מארץ מצרים ומבית עבדים פדיתיך ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים: (מיכה ו, ד)

³⁹ את משה אהרן ומרים - ת"י משה לאלפא מסורת דינין ואהרן לכפרא על עמא ומרים לאוראה לנשיא: (רש"י שם)

⁴⁰ ואשלח לפניך - לפני צאתך שלחתי לך בעבודתך מבשרים שבשרו לך בא הגאולה להניח לך מרגזך והמבשרים היו שלשה נביאים משה ואהרן ומרים וי"ת ושלחית קדמך תלתא נביאים וגו': (רד"ק שם)

⁴¹ כי - רק טובה רבה עשיתי לך אשר העליתך והוצאתיך על ידי אדם שתוכל לדבר עמו ולומר לו כל צרכיך ושיודיעך דרכי והם משה שבא אל פרעה ואהרן שהתנבא על

ישראל לפני בא משה ומרים שהתנבא לנשי' גם התורה נתנה על יד משה ואהרן שהיה לו לפה ושניהם למדו המצות לאנשי' ומרים לנשי' אשר דבר השם עמו פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו פה אל פה ולא בחלום במראה ולא בחידות והיא טובה גדולה ונפלאה כי הדברים ברורים כאב לבנו ורב לתלמידו: (אבן עזרא שם)

⁴² ואמר רבי אלעזר: אף מרים בנשיקה מתה, אתיא שם שם ממש. ומפני מה לא נאמר בה על פי ה' - מפני שגנאי הדבר לאומרו. (מועד קטן כח.)

⁴³ השמר בנגע-הצרעת לשמר מאד ולעשות ככל אשר יורה אתכם הכהנים הלויים כאשר צויתם תשמרו לעשות: זכור את אשר עשה יזנק אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים: (דברים כד, ח-ט)